

A Humán Tudományok Doktori Iskola minősbiztosítási terve

Küldetésünk és célkitűzéseink

Küldetésünk a tudományos utánpótlás biztosítása, a kutatói készségek és szakmai előmenetel lehetőségeinek támogatása és kifejezetten a kutatótanárok számának növelése. Ezen célok elérése érdekében felépítettünk egy fiatal professzori gárdát, emellett stabil a docensi gárdánk is, olyan képességekkel, amelyek elengedhetetlenül fontosak ahhoz, sikeresen fel tudják készíteni a jövő doktoranduszait fokozatuk megszerzésére. Kialakítottunk egy felvételi előkészítő programot, amely hozzájárul ahhoz, hogy a valóban rátermett jelöltek kerüljenek be a doktori programba, akik már számos olyan készséget, képességet is megszereznek a felkészítés folyamán, ami megkönnyíti számukra a doktorálási folyamatot.

A Doktori Iskola célkitűzései illeszkednek az Európai Kutatási Térség célkitűzéseéhez, hangsúlyt fektetve a kutatói mobilitás, készségek és szakmai előmenetel lehetőségeinek gyarapítására, a tudomány és az ismeretek szabadon terjedésének támogatására. A Doktori Iskola meghatározó szerepet tölt be a Debreceni Egyetem IFT-jében. AZ IFT-ben rögzített intézményi célok között kiemelt helyet foglal el a K +F+ I humánerőforrás oldalának hosszú távú biztosítása, így a doktori iskolák megerősítése, törzstagai feltételeknek megfelelő oktatók és kutatók intenzívebb részvétele a doktori iskolák munkájában.

A minősbiztosítás alapelvei

A Doktori Iskola minőségirányításával kapcsolatos legfőbb alapelvek a szakmai kontrol és minőségközpontúság elve; a nyilvánosság elve (a fokozatszerzés folyamatának minden eseménye megjelenítésre kerül a Doktori Iskola honlapján); szisztematikus adatgyűjtés; tudományetikai követelmények figyelembevételének elve; visszacsatolás elve a PDCA elv alapján; szellemi tulajdon védelmének elve; egyéni felelősség érvényesítésének elve és a folyamatok dokumentálásának elve

Doktori iskolánkban a kutatóképzés minőségellenőrzése a Debreceni Egyetem erre vonatkozó szabályzatainak megfelelően történik. A doktori képzés esetén ennek alappillérei: a doktori (PhD) értekezések alapvető tartalmi és formai követelményeinek tudományterületenkénti szabályozása; a fokozatszerzéshez szükséges publikációk minőségének és mennyiségének világos követelményrendszere, a szabályok közzététele és a teljesítés következtetés ellenőrzése; a doktori fokozatszerzés során (bírálati eljárás, doktori szigorlat/komplex vizsga, nyilvános vita) független, szakmailag elismert szakértők bevonása; a doktoranduszok hazai és nemzetközi konferenciákon történő megmérettetése valamint az alumnusok szakmai pályafutásának nyomon követése. Az alábbiakban részletesen tárgyaljuk a minősbiztosítás szervezeti feltételeit, a doktoranduszok, a témakiírók, a témavezetők és az oktatók tevékenységével kapcsolatos normákat, majd a minőségfejlesztés fő irányait.

Doktori iskolánk elvárja törzstagjaitól, témavezetőitől és oktatóitól a rendszeres, dokumentálható eredményekben is megnyilvánuló, magas színvonalú kutatómunkát és a doktori képzéshez szükséges tanári-oktatói habitust. A Doktori Iskola oktatóinak tudományos kutatói és oktatói tevékenységét az elfogadott akadémiai normáknak megfelelően a programok vezetői a Doktori Iskola tanácsában rendszeresen értékelik. A doktori oktatók tevékenységének minősége dokumentálható a doktoranduszok körében végzett véleménymérés, a disszertációk

oktatói kar körében lefolytatott vitáinak (műhelyvita és védés) jegyzőkönyve, a témavezető és a doktorandusz közös munkájáról készült szemeszterenkénti írásos beszámolók valamint a vezetésükkel megvédett disszertációk minősítése alapján.

A doktoranduszok programonkénti választott képviselője a Doktori Iskola Tanácsának állandó, tanácskozási jogú tagja. Feladata, hogy képviselje a doktoranduszok minőségi elvárásait, érdekeit, közvetítse kérdéseiket, észrevételeiket. A doktoranduszok és a programban már fokozatot szerzettek véleményét a Doktori Iskola honlapjáról elérhető kérdőív segítségével gyűjtjük össze és elemezzük.

A Doktori Iskola a doktori képzésben résztvevő oktatók szakmai és tudományos felkészültségének fejlesztéséhez a hazai és nemzetközi tudományos életbe történő bekapcsolódás, illetve a meglévő kapcsolatok ápolásának támogatásával igyekszik hozzájárulni.

A doktoranduszok tevékenységének minőségbiztosítása

A felvételi eljárással kapcsolatos aktuális egyetemi és kari szabályozást kiegészítve a doktori iskolában a felvétel a szokásos objektív kritériumok (eddigi tudományos tevékenység, publikációk, nyelvtudás stb.) tekintetbe vétele mellett a jelentkezővel témájáról folytatott beható beszélgetés alapján történik. A jelentkező a doktori felvételi eljárás során maximum tíz oldal terjedelmű tématervet bocsát a felvételi bizottság rendelkezésére, amelyet a felvételi beszélgetés során „megvéd”, vagyis bizonyítja, hogy alkalmas szakmai diskurzus folytatására, s képes tájékozódni a téma szakirodalmában

A doktorandusz fél éve csak abban az esetben ismerhető el, ha az adott szemeszter folyamán elkészítette a Doktori Iskola képzési tervében rögzítetteknek megfelelő, színvonalas írásbeli munkákat, melyeket az oktatók vezetésével a doktoranduszok közössége megvitattott, és elfogadható színvonalúnak minősített. Az önköltséges doktoranduszokkal szembeni elvárások azonosak az ösztöndíjas nappali doktoranduszokkal szembeni elvárásokkal. A doktoranduszok teljesítményének értékelése többlépcsős, szabályozott rendszerben történik, amely a doktori szabályzatban és a képzési tervben rögzített kritériumokon alapul. A 360 fokos értékelési modell keretében a témavezetők, oktatók, hallgatók és bírálók visszajelzései együttesen biztosítják az előrehaladás objektív és átlátható megítélését. Az előrehaladás értékelése többlépcsős: a fél éves témavezetői beszámolók, hallgatói önértékelések, a kurzusmunkák és a kutatási szemináriumok prezentációk értékelése, a publikációs és konferencia-követelmények teljesítése, a tézisdolgozat és a fejezetvédek értékelése, valamint a komplex vizsga során történik. Ez a komplex értékelési struktúra lehetővé teszi a képzési követelmények következetes alkalmazását, valamint az egyéni teljesítmények tudományos színvonalának folyamatos nyomon követését.

A doktoranduszokat a képzési tervben foglalt idegen nyelvű speciálkollégiumok és a vendégoktatók előadásai segítségével arra ösztönözzük, hogy lépést tartsanak a tudományterületük nemzetközi kutatási eredményeivel. Emellett a doktori kurzusok mindegyikéhez kapcsolódóan kötelező az idegen nyelvű szakirodalom olvasása. Az ösztöndíjas doktorjelöltek nagy része a négy három év alatt legalább egy félévet olyan külföldi egyetemen tölthet, amellyel iskolánk kapcsolatban áll. A doktoranduszaink évente legalább egy szakmai előadást tartanak kutatási eredményeikről. A doktori iskolában keressük a lehetőséget a doktoranduszok bel- és külföldi konferenciára való eljuttatására, ahol bemutathatják kutatási eredményeiket. A doktori iskolában a kutatómunkával kapcsolatos elvárások egységesek abban a tekintetben, hogy a képzés folyamán a doktorjelöltnek fokozatosan el kell sajátítania egy tudományos feladat önálló megoldását, a tudományos kutatás módszereit kell alkalmaznia,

törekednie kell új tudományos eredmények létrehozására, valamint ezekről rendszeresen be kell számolnia tudományos publikációk formájában.

A doktori fokozatszerzésig a doktoranduszoknak minimum öt nívós, hazai és nemzetközi folyóiratban és/vagy lektorált kötetben közzétett publikációt kell összegyűjteniük. Alapvető elvárás, hogy a közlemények az egyes tudomány- és kutatási területekhez illeszkedő folyóiratokban kerüljenek publikálásra. A tudományterületenként elfogadható folyóiratok kiválasztásakor a Magyar Tudományos Akadémia tudományos bizottságainak jelenleg érvényben levő és az MTA honlapján közzé tett folyóiratok listáját tartjuk irányadónak¹, de a publikálással kapcsolatos elvárásokat programonként pontosító rendelkezésekkel egészítjük ki. A Filozófia program az MTA Filozófiai Tudományos Bizottsága által nevesített folyóiratok mellett ajánlja továbbá a kutatási arculatúhoz szintén illeszkedő *Alföld*, *Elpis*, *Mindennapi Filozófia* valamint a *Nagyerdei Almanach* című folyóiratokat.

A Neveléstudományi programban az öt publikációból legalább kettőnek az MTA II. osztály Pedagógiai Tudományos Bizottságának folyóiratlistáján felsorolt idegen nyelvű folyóiratban kell megjelennie, a további publikációk elhelyezhetők az MTA Pedagógiai Tudományos Bizottsága által elfogadott magyar nyelvű folyóiratokban, valamint magyar és idegen nyelvű lektorált könyvfejezet is elfogadható. 2023-tól felmenő rendszerben az öt publikáció közül vagy (1) egy darabnak Scopusban jegyzett, Q1-Q2 folyóiratban, vagy (2) kettő darabnak Scopusban jegyzett, Q3-Q4 folyóiratban, vagy (3) négy darabnak a *Central European Journal of Educational Research (CEJER)* vagy a *Hungarian Educational Research Journal (HERJ)* című folyóiratokban vagy további idegennyelvű folyóiratokban szükséges megjelenni. További publikációk elhelyezhetők az MTA Pedagógiai Tudományos Bizottsága által felsorolt folyóiratok bármelyikében vagy lehetnek lektorált könyvfejezetek, tanulmányok.

A Pszichológia programban összesen 4 - 5, szakfolyóiratokban megjelent publikáció a minimum követelmény. A publikációk darabszáma csak irányadó, a munkásság megítélésében a minőség dönt. A publikációk között minimum elvárt, legalább 1 nemzetközi szakfolyóiratban megjelent publikáció, (a lista elérhető a psycho.unideb.hu honlapon), szükséges legalább 1 megjelent publikáció a kiemelt hazai pszichológiai folyóiratokban (*Alkalmazott Pszichológia; Magyar Pszichológiai Szemle; Psychiatria Hungarica; Mentálhigiéne és Pszichoszomatika.*), továbbá szükséges legalább 2 hazai szakmai folyóiratban megjelent publikáció, (a magyar lapok listája elérhető a psycho.unideb.hu honlapon) és 1 további lektorált publikáció (lehet szerkesztett kötetben is)

A Szociológia program az MTA Szociológiai Tudományos Bizottsága által nevesített folyóiratok mellett ajánlja az *Acta Social Analysis*, az *Acta European and Regional Studies*, az *Erdélyi Társadalom*, a *Fórum Társadalomtudományi Szemle* és az *Acta Medicinæ et Sociologica* című orgánumokat. A Szociológia programban a tanulmányaikat 2022 szeptemberében megkezdők fokozatszerzési publikációs követelménye: egy publikációt idegen nyelven, a Scopus vagy a Web of Science által indexált folyóiratban kötelező publikálni. A további négy tanulmány vagy lektorált könyvfejezetként, vagy bármely, az MTA IX. osztály Szociológiai Tudományos Bizottsága által nevesített hazai vagy nemzetközi folyóiratban publikálható magyar vagy idegen nyelven.

¹ A Filozófia program esetén az MTA II. osztály Filozófiai bizottságának folyóiratlistája letölthető a https://mta.hu/data/dokumentumok/doktori_tanacs/II.%20Osztyal/FTB_folyoiratlista_20190328.pdf oldalról. A Neveléstudományi programban az MTA II. osztály Pedagógiai Tudományos Bizottságának folyóiratlistája a https://mta.hu/data/dokumentumok/doktori_tanacs/II.%20Osztyal/PEDTB_MTA%20II%20osztaly%20folyoiratlista_20190328.xlsx oldalon érhető el, a Szociológia programban az MTA IX. osztály Szociológiai bizottságának folyóiratlistája a https://mta.hu/data/dokumentumok/doktori_tanacs/IX.%20Osztyal/2017/Szociologia%20Bizottsag.xlsx oldalon olvasható.

Minden programra érvényes rendelkezés, hogy a programvezető engedélyével egyedi mérlegelés alapján a fentebb felsoroltaktól eltérő folyóirat is elfogadható valamint az adott kutatás interdiszciplináris irányultsága esetén a társprogramok folyóiratlistájáról származó periodika is elfogadhatónak minősülhet.

A Doktori Iskola fokozatszerzési követelményrendszerét a felsőoktatási intézmény doktori tanácsa hagyja jóvá.

A fokozatszerzéshez szükséges nyelvi szinteket („a” és „b” nyelvek esetében), valamint az igazolás módját a Doktori Szabályzat és annak tudományterületi kiegészítése határozza meg. Doktori iskolánk az elfogadható nyelvek köréről annyiban rendelkezik, hogy az „a” és „b” nyelvek mindegyike élő, szakirodalmi tanulmányozásra alkalmas idegen nyelv lehet, úgy, hogy az egyik szintet az angol, német, francia, orosz, spanyol és olasz nyelvek közül szükséges teljesíteni. Ez alól kivétel, hogy a Filozófia program „b” nyelvként antik nyelveket is elfogad, a Szociológia doktori program pedig elfogadja a lovári nyelvet. Az eszperantó nyelvet a Doktori Iskola sem „a” sem „b” nyelvként nem ismeri el.

A doktori tanács felelőssége, hogy a felsőoktatási intézményben akkreditált valamennyi tudományágban magas színvonalú értekezések szülessenek. A doktori iskolák publikációs követelményrendszere a www.doktori.hu lapon is nyilvánosságra kerül. Pszichológia tudományágból csak az jelentkezhetsz komplex vizsgára, aki pszichológia BA, pszichológia MA végzettséggel vagy pszichológia érettségivel rendelkezik. Az a doktorandusz hallgató, aki nem pszichológus alapidplomával rendelkezik, a PHD tanulmányai során a hat félév alatt a Pszichológia BA tárgyakból minimum egy kurzust kell teljesítenie².

Ezen felül, abból a tudományterületből, amelyik területen a doktorandusz hallgató dolgozik, további négy meghirdetett tárgyat kell teljesítenie. Ehhez figyelnie kell a (nappali ill. levelezős) meghirdetett kurzusokat, ill. a témavezetőjével egyeztetve előre jelezze, hogy milyen témájú kurzusra van szüksége egy adott szemeszterben, és a kurzus oktatójával egyeztetve részt vehet a tanórákon és vizsgázhat.

Ezek után a Neptun rendszerben nulla kredit értékkel veheti fel ezen tárgyakat, (ezek nem számítanak bele a teljesítendő 240 kreditbe) természetesen jelezni kell az intézetben, hogy milyen tárgyakat látogatott, melyekből szerzett jegyet, mert csak azokat hirdetjük meg az adott félévben.

A komplex vizsgára bocsátás feltétele az előírt kreditszámot megszerzésén túl az, hogy az elvégzett tudományos tevékenységüket témavezetőjük és programvezetőjük megfelelőnek ítéltje. A vizsga csak abban az esetben zárul eredményesen, ha a doktorandusz megfelelően halad témája kidolgozásával, s képes meggyőzően ismertetni a készülő disszertáció felépítését és várható eredményeit.

A doktori szigorlatra és a komplex vizsgára a doktoranduszok szakterületüknek megfelelően választott tárgyak szakirodalmi olvasmánylistái alapján készülnek fel. A vizsgáztatás időtartama tárgyaként minimum fél óra. A doktori szigorlat és a komplex vizsga minőségének biztosítását a Debreceni Egyetem tudományterületi doktori tanácsának ide vonatkozó szabályai határozzák meg.

A disszertáció benyújtása megelőzően elővitát tartunk, melyen szakértői vélemények alapján értékelik az értekezést a programvezetők által erre felkért kutatók. A vita végén döntés születik arról, hogy az értekezés változatlan formában beadható, kisebb javítások után nyújtható be vagy lényeges átdolgozásra szorul. A vitáról jegyzőkönyv készül, mely rögzíti a szakértői tanács által

² · Általános lélektan 1-3; Személyiséglélektan 1-3; Fejlődéslélektan 1-2.; Szociálpszichológia 1-3.

kialakított javaslatokat valamint mellékletben tartalmazza a szakértői véleményeket is. Az értekezés jelentős átdolgozása esetén az elővitát ismét lefolytatjuk.

Az értekezés benyújtása után a hivatalos bírálók nyomtatott és elektronikus formában is megkapják a disszertációt és a tézisfüzetet. Az opponensek személye a bírálatok elkészültéig nem nyilvános. A bíráló bizottság tagjai az opponensi véleményeket mindkét bírálat beérkezése után, a jelölt erre adott válaszait pedig legkésőbb a védés előtt egy héttel elektronikus formában megkapják. A nyilvános vita meghirdetésekor az értekezést és a tézisfüzetet nyilvánosságra hozzuk a www.doktori.hu lapon.

A Doktori Iskola minőségét nyomon követjük és a Doktori Iskola tanácsában rendszeresen értékeljük a jelentkezők, a felvettek, az abszolutóriumot, illetve a doktori (PhD) fokozatot szerzett doktoranduszok arányát, a disszertációk és a nyilvános viták minősítését, a doktoranduszok tudományos publikációinak színvonalát valamint követjük az egyetemi oktatásban és a tudományos közéletben való részvételüket.

A témakiírói, témavezetői és oktatói tevékenység minőségbiztosítása

Doktori iskolánkban a témavezetők csak olyan témából vállalhatnak témavezetést, amely területen dokumentálható kutatói teljesítményt nyújtottak. A témavezetőtől elvárjuk a tudományos publikációs aktivitást, a kutatási pályázatokban való részvételt, a hazai és nemzetközi szakmai szervezetekben végzett tevékenységet, a tudományszervező munkát. A témakiírások minőségéért a programvezetők tartoznak felelősséggel. Lehetőség szerint egy témavezetőre nem bízunk háromnál több témavezetést. Ha az interdiszciplináris kutatási téma miatt a témavezető és a doktorandusz munkáját egy konzulens támogatja, a doktorandusz előrehaladásaért ebben az esetben is az elsődlegesként nyilvántartott témavezető a felelős.

A doktoranduszok kutató munkájukat a témavezetővel való rendszeres együttműködés keretében végzik, amelyet a témavezetőnek félév végén aláírásával kell igazolnia. A témavezető kutatói tevékenységének biztosítania kell az általa vezetett doktorandusz témájában való magas szintű jártasságot. A Doktori Iskola ösztönzi a témavezető és a doktorandusz közötti szoros kutatói együttműködés kialakítását, a doktorandusz pályafutásának témavezető általi támogatását (kutatómunkába való bekapcsolás, konferenciákon való részvétel és a publikálás segítése, tudományos kapcsolatok építése). Ezen együttműködés minőségének biztosítását célozza a doktorandusz és a témavezető közös munkájáról a témavezető által készített szemeszterenkénti írásos beszámoló. A témavezetők munkájának kölcsönös értékelését azzal biztosítjuk, hogy a programok szemeszterenként megtartott megbeszélésein sor kerül a témavezetők szóbeli beszámolóira. Az elkészült értekezés benyújtásának előfeltétele, hogy a témavezető az értekezés első oldalán aláírásával igazolja hozzájárulását az értekezés benyújtásához.

A Doktori Iskola oktatói olyan a tudományos fokozattal rendelkező kutatók, akik doktori kurzusuk benyújtott tematikája és publikációik alapján a programvezető javaslatára a Doktori Iskola tanácsa és a tudományterületi doktori tanács jóváhagyása szerint erre a feladatra alkalmasak. A doktori kurzus tematikája tartalmazza a feldolgozandó téma címét, a téma rövid összefoglalását és a témakör doktoranduszok számára kötelező és ajánlott szakirodalmát. A doktori kurzusok értékelése 2013. őszi szemeszterétől ötfokú skálán történik, amit felmenő rendszerben vezettünk be. A Doktori Iskola oktató munkájának önértékelése és az oktatói munka kölcsönös ellenőrzése a programok szemeszterenként megtartott megbeszélésein történik.

A HTDI minden tanévben értékelő jelentést készít képzési tevékenységéről, amelyet a Doktori Iskola Tanácsa és a Bölcsészettudományi Doktori Tanács is megvitát. Az Oktatói és

Témavezetői Értekezleteken rendszeresen sor kerül az oktatási módszerek és szolgáltatások hatékonyságának közös értékelésére, a doktoranduszok és oktatók visszajelzései alapján. A Minőségügyi Operatív Bizottság által készített jelentések nyilvánosak, és alapját képezik a fejlesztési intézkedéseknek.

Doktori Iskola minden panasz és konfliktus esetére egységes, dokumentált eljárásrendet alkalmaz, amely biztosítja az átlátható és méltányos problémakezelést. Az eljárás első lépése a felek közötti egyeztetés, amely sikertelenség esetén a tudományos programvezető és a doktorandusz képviselő bevonásával folytatódik, a megoldási javaslatok kidolgozása érdekében. A beavatkozások hatékonyságát folyamatosan nyomon követjük, a döntéseket dokumentáljuk, és a felek számára visszajelzést biztosítunk, lehetőséget adva további korrekciókra és a képzési előrehaladás támogatására.

A doktoranduszok aktív részvétele a döntéshozatali és döntéselőkészítési folyamatokban a Doktori Iskola szabályzataiban rögzített módon történik. A HTDI képviselőt biztosít az Országos Doktoranduszok Szövetségében (DOSZ), doktoranduszunk vezetőségi tagként vesz részt az országos szintű doktorandusz érdekképviselő munkájában. Az intézményi doktorandusz önkormányzat eljárásrendje biztosítja, hogy a HTDI doktoranduszai képviseltetni tudják magukat az egyetemi szintű döntéshozatalban. A doktorandusz képviselők rendszeresen részt vesznek a Doktori Iskola tanácsulésein, ahol javaslatokat tehetnek és véleményezhetik a képzést érintő kérdéseket.

A felsőoktatási és tudományos élet tisztességének védelme

A Doktori Iskola számos eszközzel biztosítja a felsőoktatási és tudományos élet tisztességének és szabadságának védelmét, valamint a visszaélésekkel szembeni fellépést. A Doktori Iskola a Debreceni Egyetem szervezetének szerves része, így a vonatkozó szabályzatok, eljárásrendek érvényesek. A Debreceni Egyetem Etikai Kódexe nemcsak magyar nyelven, de angolul is elérhető (Code of Conduct of The University of Debrecen), az intézménynek külön Esélyegyenlőségi Terve és Nemi Esélyegyenlőségi Terve van, emellett az egyetem keretei között működik az Esélyháló Mentor Hálózat. A Debreceni Egyetem külön szabályzatot fogalmazott meg a doktori eljárás megszerzése során is hangsúlyosan megjelenő szellemi tulajdonjog védelme érdekében (A kutatási szerződésekre, a szellemi tulajdon kezelésére és a technológiatranszfer tevékenységre vonatkozó irányelvek és szabályok).

A Doktori Iskolán belül a tudományos élet tisztességének biztosítása érdekében külön Kutatásetikai bizottság működik.

A disszertációk plágiumszűrése az Egyetem által biztosított szoftverrel történik. A Doktori Iskola plágiumnyilatkozatot kér a doktorandusztól, emellett benyújtás előtt a témavezető és a műhelyvita előtt a Doktori Iskola titkára is lefuttatja a dolgozatot plágiumszűrő szoftverrel, ilyen módon is ellenőrizve annak szakmaiságát, minőségét. Az esetlegesen felmerülő tudományetikai kérdésekben a Debreceni Egyetem Etikai Kódexe előírásai alapján kell eljárni.

A Doktori Iskola támogatja a mesterséges intelligencia (AI) eszközök produktív és alkotó célú használatát a kutatási és tudományos munkában. Az Amerikai Pszichológiai Társaság (APA) etikai alapelveivel összhangban az AI alkalmazása elfogadható, ha az ötletalkotást, a produktivitást vagy a módszertani innovációt segíti elő. Ugyanakkor a doktorandusz személyes szellemi hozzájárulása elengedhetetlen. A disszertáció szövegének generálása, az adatbázis-építés vagy az adatelemzés AI-ra való átruházása a hallgató saját munkája helyett nem etikus. Az oktatók és témavezetők erre a különbségtételre rendszeresen felhívják a figyelmet, és a doktori képzés során végig hangsúlyozzák a tudományos integritás megőrzésének fontosságát.

A minőségfejlesztés alapvető irányai

A minőség folyamatos fejlesztésének egyik fő iránya a doktori képzés tanulmányi tartalmainak rendszeres átvizsgálása, korszerűsítése valamint a meghirdetett és kiválasztott témáknak megfelelő aktualizálása. Ez nemcsak új fő- és speciálkollégiumok valamint gyakorlatok bevezetését, hanem a meglévők tantervének folyamatos fejlesztését, az együttműködő hazai és külföldi egyetemek, kutatóintézetek vagy vendégoktatók friss kutatási eredményeit tükröző oktatási kínálatának beépítését is jelenti.

A minőségfejlesztés másik fő iránya a doktoranduszok és témavezetők kutatói teamekbe szerveződése, amelyekben a közös kutatómunka mellett lehetőség van egymás eredményeinek és tanulmányainak megvitatására. A minőség biztosításának különösen fontos eszköze az interdiszciplináris kutató teamek kialakítása egy-egy tématerületeken.

A minőségfejlesztés harmadik fő iránya az oktatást és kutatást támogató infrastruktúra folyamatos fejlesztése, amelyhez elsősorban a doktoranduszok számára kialakított kutatószobák, az intézeti könyvtárak idegen nyelvű tudományos enciklopédiáinak és folyóiratainak gyarapítása, a folyóiratok online adatbázisaira való előfizetések növelése, a Karácsony Sándor és a Kiss Árpád Gyűjtemény folyamatos fejlesztése, valamint az internet-hozzáféréssel, nyomtatási lehetőséggel és az internetes kommunikáció eszközeivel felszerelt számítógéppark állandó korszerűsítése tartozik. Jelentős lépést tettünk előre a doktoranduszok internetes portfólió-rendszerének kialakításában, amelyhez oktatói és hallgatói belépést biztosítunk.

Mellékletek:

1.melléklet

Hallgatói és oktatói felmérések, adatgyűjtések és elemzések struktúrája

A Humán Tudományok Doktori Iskolája a képzési program kialakítása és folyamatos fejlesztése során tudatosan bevonja a belső és külső érintetteket. A belső érintettek, így a törzstagok, témavezetők és oktatók a szemeszterenként kétszer tartott értekezleteken értékelik a képzési program megvalósulását, és a tantárgyak tanulási eredményeinek meghatározásában, a kurzustematikák folyamatos frissítésével és módszerek felülvizsgálatával, valamint az új kutatási trendek és módszertani fejlemények beépítésével vesznek részt a képzési program fejlesztésében. A külső érintettek között szerepelnek nemzetközi és hazai kutatóintézetek, más doktori iskolákból meghívott vendégoktatók, valamint a kutatási pályázatok, folyóiratok és nemzetközi konferenciák bírálói, akik aktív visszajelzéseikkel hozzájárulnak a program folyamatos naprakészen tartásához. A hallgatói és külső visszajelzések formális értékelésen keresztül épülnek be a képzési program fejlesztésébe, biztosítva a relevanciát, a minőséget és a tanulási célok megvalósulását.

A doktoranduszok, az oktatók és a Doktori Iskola bizottságai teljesítményét a Doktori Iskola az alábbi módokon méri:

Doktoranduszok értékelik a Doktori Iskola és az oktatók munkáját

- Elégedettségvizsgálat doktori képzésben résztvevők számára
- Alumnusok utánkövetése, kérdőív és alumnusi vélemények
- Neptun rendszeren keresztül kiküldött kurzusértékelő űrlapok (kurzusok, oktatói munka értékelése)

Doktoranduszok értékelik saját munkájukat

- Félévi beszámoló
- Ösztöndíjas beszámoló
- Témavezetői konzultációk emlékeztetői (a témavezető és a doktorandusz aláírásával ellátva, pdf-ben)

Doktori adminisztráció a doktoranduszok teljesítményéről

Doktori oktatók értékelik munkájukat

- Oktatói értekezletek emlékeztetői (minden félév elején és végén)
- Témavezetői eredményesség önértékelése (kérdőív és válaszok kiértékelése)

Oktatók értékelik a doktoranduszok munkáját (visszajelzések bírálótól, témavezetőktől)

- Felvételi folyamat és értékelés
- Főkéllégiumi dolgozat értékelése
- Témavezetői értékelés
- Komplex vizsga értékelés
- Tézisdolgozat értékelése
- Fejezetvédés értékelése
- Műhelyvita értékelések
- Nyilvános vita értékelések

Minőségügyi operatív bizottság működik a Doktori Iskolán belül figyelemmel az ESG követelményeire. A bizottság szemeszterenként értékeli az adatgyűjtések eredményeit, s beszámol az programvezetői és oktatói értekezleteken

Í

2. melléklet

Doktoranduszok igény- és elégedettségmérése

A Doktori Iskola a doktoranduszok igényeinek és elégedettségének rendszeres felmérését egy átfogó, évente alkalmazott kérdőív segítségével végzi (címe: Kérdőív doktori képzésben résztvevők számára). A kérdőív célja, hogy a hallgatók visszajelzései alapján értékelje a doktori képzés színvonalát, körülményeit, valamint a témavezetői és oktatói támogatás minőségét. A válaszadás névtelen és önkéntes, így biztosítva az őszinte véleménynyilvánítást.

A kérdőív kitér a hallgatók státuszára, finanszírozási formájára, valamint a doktori programhoz való tartozásra. A képzés körülményeit 1-től 5-ig terjedő skálán értékelik, külön figyelmet fordítva az adminisztrációra, informatikai szolgáltatásokra, könyvtári ellátottságra és tájékoztatásra. A hallgatók szövegesen is megfogalmazhatják a Doktori Iskola működésével kapcsolatos problémákat.

A kurzusok hatékonyságát külön táblázatban értékelik, amelyben az elméleti kollégiumok, kutatási gyakorlatok, idegennyelvű kurzusok és kutatócsoportos munkák szerepelnek. A kérdőív részletesen vizsgálja a témavezetői együttműködés minőségét, beleértve a konzultációs lehetőségeket, publikálási támogatást és konferenciaszereplés elősegítését. A hallgatók értékelik, hogy témavezetőjük szakmailag kompetens-e, elismert kutatóként működik-e, és rendszeresen visszajelzést ad-e.

A konzultációk gyakoriságát és időtartamát is felméri, valamint azt, hogy van-e előre egyeztetett konzultációs időpont. A közös publikációk megléte és a nemzetközi adatbázisban való megjelenés szintén szerepel a kérdések között. A kérdőív lehetőséget biztosít szöveges visszajelzésre a témavezetői együttműködés pozitív vagy fejlesztendő aspektusairól.

A kérdőív zárásaként a hallgatók véleményét mondhatnak arról, hogy újrakezdés esetén ismét választanák-e jelenlegi témavezetőjüket. Az összegyűjtött válaszokat a Doktori Iskola rendszerezetten elemzi, és ezek alapján minőségfejlesztési javaslatokat fogalmaz meg. A visszajelzések beépülnek a képzési struktúra és a támogatási rendszer fejlesztésébe. A kérdőív így nemcsak az elégedettség mérésének eszköze, hanem a képzés folyamatos javításának alapja is.

3.melléklet

A Doktori Iskola információ gyűjtési- és kezelési tevékenysége

A Doktori Iskola vezetése kiemelt figyelmet fordít a doktoranduszokkal kapcsolatos információk rendszeres és strukturált gyűjtésére, amely a képzés minőségének folyamatos fejlesztését szolgálja. Az információgyűjtés több szinten történik: a felvételi folyamat (jelentkezés, vizsga, beiratkozás) során szerzett adatok segítik a kiválasztási rendszer finomhangolását. A képzés során alkalmazott elégedettségmérési eszközök – például az OMHV-kérdőív és fókuszcsoporthoz tartozó beszélgetések – lehetőséget adnak a hallgatói tapasztalatok mélyebb megértésére.

A kurzusok hatékonyságát és a képzési környezet minőségét a hallgatók visszajelzései alapján értékelik, amelyeket a Doktori Iskola elemzi és fejlesztési javaslatokká alakít. A hallgatói előrehaladás nyomon követése – a beiratkozástól a fokozatszerzésig – lehetővé teszi a lemorzsolódási pontok azonosítását és célzott beavatkozásokat. A komplex vizsgára jelentkezők, az abszolutóriumot szerzők, valamint a disszertációvédésen részt vevők arányának vizsgálata szintén fontos indikátor a képzés eredményességére.

Az oktatói és témavezetői tevékenység értékelése szisztematikusan történik, különös tekintettel a kutatási aktivitásra, publikációs teljesítményre és a hallgatókkal való együttműködés minőségére. A témakiírók és témavezetők munkájáról gyűjtött adatok hozzájárulnak a képzési struktúra optimalizálásához. A fokozatszerzők elhelyezkedéséről és karrierútjáról szóló információkat – például a Diplomás Pályakövetési Rendszer (DPR) segítségével – a Doktori Iskola beépíti a képzési stratégia hosszú távú tervezésébe.

A folyamatos információgyűjtés lehetővé teszi, hogy a Doktori Iskola reagáljon a változó tudományos, módszertani és munkaerőpiaci elvárásokra. Az adatok elemzése révén célzott intézkedések születnek, amelyek javítják a képzés hatékonyságát és a hallgatói elégedettséget. A visszajelzések alapján módosított kurzustartalmak, konzultációs lehetőségek és publikációs támogatások közvetlenül hozzájárulnak a doktoranduszok szakmai fejlődéséhez.

Az információgyűjtés nemcsak a jelenlegi hallgatók támogatását szolgálja, hanem a jövőbeli képzési irányok megalapozását is. A rendszeres adatgyűjtés biztosítja a transzparenciát, az elszámoltathatóságot és a minőségbiztosítási célok teljesülését. A Doktori Iskola így képes dinamikus alkalmazkodni a doktori képzés kihívásaihoz, miközben megőrzi tudományos színvonalát és társadalmi relevanciáját.

4. melléklet

A doktoranduszok információellátottságának biztosítása magyar és angol nyelven

A Humán Tudományok Doktori Iskola (HTDI) kiemelt figyelmet fordít arra, hogy minden doktorandusz – függetlenül attól, hogy magyar vagy angol nyelvű képzésben vesz részt – naprakész, pontos és elérhető információhoz jusson a képzéssel, ügyintézással és tudományos lehetőségekkel kapcsolatban.

A tanulmányi ügyintézés több szinten szervezett, nyelvileg felkészült személyzet végzi. A Bölcsészettudományi Doktori Tanács Titkára (Szakályné Lantai Lilla) felel a felvételi, komplex vizsga, fokozatszerzési eljárások, ösztöndíjas helyek nyilvántartása, valamint a bizottságok felkérésének és hivatalos kommunikációjának lebonyolításáért. A Doktori Iskola titkára emellett kezeli a doktori.hu felületet, vezeti a statisztikai nyilvántartásokat, és ellenőrzi a disszertációk szövegegyezését.

Minden tudományági program külön koordinátorral rendelkezik (Csók Cintia, Marosi Edit, Szakályné Lantai Lilla, Zeke Klára), az angol nyelvű képzésben részt vevő doktoranduszokat pedig külön koordinátor (Hrabéczy Anett) és kijelölt mentor oktatók (Dr. Csukonyi Csilla, Dr. Dabney-Fekete Ilona, Dr. Erdei Gábor, Dr. Szekrényes István) segítik.

Az elektronikus ügyintézés a mindennapok részévé vált: a Doktori Iskola friss címlistákat használ az oktatói és doktoranduszi értesítésekhez, amelyeken keresztül magyar és angol nyelven küldi ki a képzéssel kapcsolatos információkat, határidőket, konferencia- és publikációs lehetőségeket. Az aláírt, beszkenelt dokumentumokat e-mailben is elfogadják. Minden szabályzat és űrlap angol nyelven is elérhető a Bölcsészettudományi Doktori Tanács Titkárságán és annak honlapján.

A Debreceni Egyetem digitális tanulásmenedzsment-rendszere (elearning.unideb.hu) és a Neptun rendszer biztosítja a kurzusokhoz kapcsolódó csoportos kommunikációt, valamint az adminisztratív adatok közlését (beiratkozás, passziválás, tárgyfelvétel, önköltség befizetés stb.) magyar és angol nyelven egyaránt.

5. melléklet

HTDI Mentorprogram külföldi doktoranduszok számára

A Humán Tudományok Doktori Iskola (HTDI) elkötelezett amellett, hogy támogassa a külföldi doktoranduszok beilleszkedését és szakmai fejlődését. Ennek érdekében mentorprogramot működtet, amelyben magyar hallgatók segítik a nemzetközi doktoranduszokat a tanulmányi, kutatási és közösségi életbe való integrációban.

A program célja

A mentorprogram célja, hogy személyes támogatást nyújtson a helyismerettel nem rendelkező, különösen külföldi hallgatók számára, elősegítve a kulturális beilleszkedést, az egyetemi rendszer megértését és a tudományos közösségbe való bekapcsolódást. Az interkulturális kapcsolatok erősítése a nemzetközi és hazai hallgatók között, a mentális és szociális támogatás nyújtása kiemelkedő szerepet kap a mentorprogramban, mely elengedhetetlen az új környezethez való alkalmazkodás során.

Működés és tevékenységek

A program keretében minden újonnan belépő külföldi doktorandusz mellé egy magyar hallgató kerül kijelölésre mentorként. A mentorok olyan felsőbb éves doktori hallgatók, akik ismerik az egyetem működését, belső rendjét, a hallgatói és oktatói jogokat és kötelezettségeket, valamint a kutatási folyamatokkal kapcsolatos szabályozásokat. A mentorprogram koordinátora a kutatási területet és a nyelvtudást szem előtt tartva alakítja ki a párokat, akik rendszeresen tartják a kapcsolatot személyesen és online is. A résztvevők számára egy zárt online közösségi tér (pl. Facebook-csoport) áll rendelkezésre, ahol a csoportot érintő események és információk kerülnek megosztásra.

A mentorok segítenek az adminisztratív ügyintézésben, a tanulmányi rendszer megértésében, valamint a közösségi eseményekbe való bekapcsolódásban.

A HTDI évente szervez kirándulásokat magyar történelmi emlékhelyekre (pl. Eger, Sárospatak), ahol a hallgatók megismerhetik a magyar kultúrát és történelmet. Emellett lehetőséget biztosítunk arra is, hogy a külföldi hallgatók bemutassák saját hazájukat, kultúrájukat a közösség számára, ezzel is erősítve a kölcsönös megértést és interkulturális kapcsolatokat.

A mentorprogram keretében lehetőség van nyelvi támogatás és kutatási konzultáció igénybevételére is.

Fontos szerepet kap a tapasztalatmegosztás, az ösztöndíjakkal, konferenciaszereplésekkel, publikálással kapcsolatos információk és lehetőségek közreadása is.

A mentális és szociális támogatás ugyancsak kiemelt terület. A résztvevők számára olyan programok kerülnek megszervezésre, ahol saját országukat, oktatással kapcsolatos tapasztalataikat és nemzeti ételeiket tudják bemutatni. Rendszeresen sor kerül csoportmegbeszélésre, amelynek során elsősorban az időmenedzsment és a befogadó kultúra megértésének fejlesztése a kitűzött cél. Az akadémiai és szociális integrációt elősegítő, a CHERD kutatócsoport tagjai által kifejlesztett társasjáték bevonása is az egyik célkitűzés.

Kapcsolat és további információ

A mentorprogrammal kapcsolatos további információkért kérjük, forduljanak a HTDI koordinátoraihoz vagy látogassák meg a Doktori Iskola hivatalos honlapját.

Készült: Debrecen, 2023. március 1.

Utolsó módosítás időpontja: 2025. szeptember 1.